

ÖĞRENCİ BAŞARISINDA AİLENİN ROLÜ

ÖĞRETMEN YUSUF ZİYA
İLKOKULU
REHBERLİK SERVİSİ

NAGİHAN GÜR SOY
Okul Psikolojik Danışmanı

Öğrenci Başarısında Ailenin Rolü

- Öğrencinin okul başarısını etkileyen birçok etken vardır.
- Bunlar çocuğun sahip olduğu zeka, iç disiplin, verimli ders çalışma becerilerine sahip olma, etkin dinleme becerisi, motivasyon ve kişisel özellikler gibi sıralanabilir.
- Bu etkenlerin desteklenmesinde anne baba olarak neler yapabiliriz görelim.

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

1-SORUMLULUK:

Bazı ailelerde, çocuğun sorumluluğunu anne baba sürekli olarak kendi üzerlerine aldıklarında, çocukta sınırlar ve sorumlulukla ilgili bilinç gelişemez.

Çocuğa sorumluluk duygusu verilmesi becerilerinin ortaya çıkmasını sağlar. Bu nedenle yaşına, uygun yapabileceği görevler verin, sorumluluk duygusunu arttırmaya çalışın.

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

Aşırı koruyucu ve denetleyici tutum içinde olan anne baba, özünde iyi niyetli olan bu yaklaşımlarıyla çocuğun kendi sorunlarına çözüm üretebilmesine ve de gelişmesine engel olmaktadır.

Genellikle çocuğun ders çalışma süreçlerini kontrol altında tuttuklarından, çocuğun tek başına iş yapabilme becerisi gelişmez. Bazı ailelerde de ise çocuğu aşırı serbest bırakma ve ona aşırı bağımsızlık verme eğilimi vardır. Bu tür ailelerde de çocukta sorumluluk duygusu gelişemez. Bu şekilde büyüyen çocuğa büyükleri tarafından rehberlik edilmediği için karşılaştığı sorunlara doğru çözümler üretmekte zorlanır.

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

2. İSTEK,MOTİVASYON:

Zaman zaman farkında olmadan ya da çok iyi niyetlerle, çocuğunuza yönelik bazı tutumlarınız onun kendine olan güvenini zedeleyebilmekte, kaygı düzeylerini arttırmakta, dolayısıyla sınavlara hazırlık sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu durum da öğrencinin başarıma isteğini, hevesini ve motivasyonunu düşürebilmektedir. Oysaki başarıya ulaşabilmek için, çocuğun çalışmaya başlarken istek, heves ve şevk duyabilmesi gerekir.

Çocuğunuzun akademik başarısı ile ilgili ona karşı olan yaklaşımlarınızı gözden geçirin. İşe yarıyorlar mı?

Örneğin; daha çok “Çalış!” demeniz daha çok çalışmasını sağlıyor mu? Aynı yöntemleri uygulayarak değişimin gerçekleşmesini bekleyemeyiz.

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

Öğrencinin başarma isteğini, hevesini canlandırmak için onun sınırlarına ve sorumluluklarına saygı duymak, başaracağına inanmak ve bu konuda ona güven vermek, ona karar verme fırsatı sunmak, yeterli başarıyı gösteremediğinde onu yargılamadan dinlemek ve bu sonucun nedenlerini araştırmak gerekir.

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

3.“Yapıcı” Geribildirimler verin.

-Meli-malı kelimeleri dikkatli kullanılmalı: "Bu yıl mutlaka kazanmalısın" türünden zorunluluk ifade eden cümleler öğrencinin kaygısının artmasına neden olmaktadır. Bu tür zorunluluk ifade eden sözleri mümkün olduğunca az kullanmaya çalışın.

“Artık notlarını yükselt” demek yerine; geçtiğimiz ay yapılan sınavlarındaki notların daha yüksekti, ama düştüğünü fark ediyorum. Bunun tekrar aynı şekilde olmaması için bir dahaki sefere ne yapabilirsin/yapabiliriz?” şeklinde ona yardımcı olabileceğinizi anlatan cümleler kullanabilirsiniz

“Çok az ders çalışıyorsun o yüzden ders notların düştü.” demek yerine, “Bugünlerde çabaladığının farkındayım, daha başarılı olabilmen ve ders notlarının yükselmesi için daha farklı neler yapabiliriz?”

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

4. Çocuğunuza amaç ve hedef belirlemede yardımcı olun:

- Her öğrencinin geleceği ve okumak istediği liseler ile ilgili hayalleri ve umutları olmalıdır.
- Sizin ise bu hayalleri ve umutları küçümsemeden, yargılamadan dinlemeniz, bu hayal ve umutların gerçekçi olması yönünde onları desteklemeniz çok önemlidir.
- Öğrenci kendisinin belirlediği ve ailesinin desteğini aldığı hedeflerine ulaşmak için daha istekli çalışır. Ancak, hedeflerin çocuğunuzun seviyesinin çok üstünde veya çok altında olmamasına dikkat edilmelidir.

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

4. Çocuğunuza amaç ve hedef belirlemede yardımcı olun:

- Hedef belirlerken öğrencinin ayakları yere basmalı, gözleri ise yükseklerde olmalıdır. Kendi seviyesinin çok üzerinde hedefler onun çaresizlik yaşamasına neden olurken, kendi seviyesinin çok altında kalan hedefler ise çalışma isteğinin azalmasına ve çalışmaya gereksinim duyulmamasına neden olur.
- Bir diğer önemli nokta ise neden bu hedefe ulaşmak istediğini bilmesidir.

“Bu hedefe ulaşmayı neden istiyorum?”

“Benim için neden önemli?” sorularına cevap bulmasına hayat tecrübeniz ve onunla ilgili gözlemlerinizi destek olabilirsiniz.

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

- Huzurlu ortamın çocuğun performansını olumlu bir şekilde arttıracığını unutmayın.
- Çocuğunuza yapabileceğiniz en büyük yardım ilgi ve yetenekleri doğrultusunda onu yönlendirmektir. İlgi ve yeteneklerini keşfedebilmesi için ona rehberlik edin.

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

- **Kontrolcü yaklaşım yerine destekleyici yaklaşımı benimseyin:**

“Bazen bilgisayar oyunları oynamak çok eğlenceli olabilir, ama son zamanlarda bu durumun seni olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Bu gözlemimi seninle paylaşmak istedim, bu konu hakkında sen ne düşünüyorsun? ”

OKUL BAŞARISI İÇİN GEREKLİ ETMENLER

Çocuğunuzun geleceği konusundaki endişeleriniz çocuğunuza yansır:

- Bu nedenle öncelikle aileler kaygılarını azaltmaya çalışmalıdırlar. Kaygı gelecekle ilgili seyredilen olumsuz bir filmi andırır ve bu filmin sonu her zaman için felaketlerle biter.
- Yoğun kaygı yaşayan kişiler geleceği düşünmekten, bugünü kullanamazlar. Çocuğunuza yardımcı olmak için çocuğunuzun bugünkü yaptıkları ile ilgilenebilirsiniz.

Başarıyı engelleyen tutumlar

Koşula bağlama“Ne kadar başarı o kadar sevgi!”

- Başarıya odaklı bu tür ilişkilerde, anne baba çocuğa "Ne kadar başarı, o kadar sevgi" mesajı vermektedir.
- Çocuğun özgüvenini ve kendine saygısını en çok zedeleyen nedenlerden biri de, bu tür anne-baba-çocuk ilişkisidir.
- Başarıya koşullu sevgi, çocuğa yarar yerine zarar verir.

Başarıyı engelleyen tutumlar

“Çok zeki ama çalışmıyor...”

- Zaman zaman anne babalar çocuklarının özelliklerini kabul etmeyip, yüksek beklentiler içerisinde girebilmekte, çocuklarının sınırlarını aşırı zorlayabilmektedirler. Bu durum, çocuğun büyük bir baskı ve kaygı hissetmesine ve çaresizlik yaşamasına neden olur.
- Çocuğun özellikleri göz önünde bulundurularak beklentilerin belirlenmesi, çocuğun başarı gösterebilmesi için önemlidir.
- Anne babalar çocuklarının sınırlarını tanımaya, onların yetenek, ilgi ve değerlerini anlamaya çalışmalıdırlar.

Başarıyı engelleyen tutumlar

Kıyaslama: “Başka çocukların onun kadar imkânı yok ama daha başarılılar...”

- Anne babalar genellikle çocuklarını ders çalışmaya ve başarılı olmaya teşvik etmek için onları başka arkadaşlarıyla kıyaslama yoluna giderler.
- Sizi başka anne babalar ile kıyasladığında siz ne hissedersiniz bir düşünün. Ancak, çocuklar sürekli olarak eleştirilmeye, başka çocuklarla kıyaslanmaya başladıklarında, asıl hedeflenenin tam tersi olarak ders çalışmaktan biraz daha uzaklaşmaya başlarlar.
- Çocuğu kendi gerçekleri içinde değerlendirmek gerekir. Kıyaslamak yerine çocuğa inanıldığını hissettirmek çok daha sağlıklı sonuçlar doğurmaktadır.

Başarıyı engelleyen tutumlar

Öğüt verme:“O kadar söyledim ama dinlemiyor ki!”

- Uzun süreli nasihatler, genellikle iletilmek istenilen mesajı iletmekte yetersiz kalırlar. Bazen iletilmek istenen mesajı, kısacık bir sözlü ifadeyle dile getirmek, uzun süreli konuşmalar ve öğütlerden çok daha etkin olabilmektedir.
- Sürekli tekrarlanan, öğüt görünümlü ancak aslında söylenme şeklindeki cümleler kesinlikle etkili olmayacaktır. Çocuğunuz ya söylediklerinizi dinler gibi görünüp sizi geçiştirecektir ya da sizinle çatışacaktır. Onun gerçekten neyi duymaya ihtiyacı olduğunu hissetmeniz çok daha önemlidir.